

ВІДГУК**офіційного опонента****кандидата економічних наук, доцента****Олексин Ірини Іванівни на дисертаційну роботу****Аракелової Інни Олександрівни на тему: «Удосконалення механізму регулювання розвитку сфери послуг», представлену до захисту у спеціалізованій вченій раді Д 12.105.03 у Донбаській державній машинобудівній академії Міністерства освіти і науки України на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством****Актуальність теми дослідження**

У 21 віці рівень розвитку сфери послуг в економіці країни є одним з найважливіших показників загального рівню розвитку економіки. Світова практика налічує безліч моделей державного регулювання сфери послуг залежно від цілей та політико-економічних умов господарювання. Потреба держави в розвитку установ для надання суспільних благ, а також установ охорони здоров'я, освіти і культури, науки, спорту не може бути задоволена без науково обґрунтованої ефективного механізму регулювання сфери послуг як складової національної економіки. Разом з тим, в Україні регулювання сфери послуг поки не стало пріоритетом для держави, про свідчить невелика порівняно з провідними країнами світу частка послуг у сукупному ВВП країни, структурний дисбаланс у розрізі окремих видів послуг, розбалансованість державного і ринкового механізмів регулювання розвитку сфери послуг в Україні. За таких умов наукове завдання щодо удосконалення механізму регулювання розвитку сфери послуг, на вирішення якого спрямована дисертаційна робота Аракелової І.О., є особливо актуальним.

Актуальність теми дослідження додатково підтверджується тим, що вона виконана відповідно до планів науково-дослідних робіт кафедри маркетингу Донецького державного університету управління МОН України за держбюджетною темою: «Системний розвиток тенденції і закономірності

Вхід №	05-107
05	03 2015
ДДМА	

маркетингового управління соціально-економічними системами» (номер державної реєстрації 0107U004221, 2011-2013р.р.).

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій

Дисертацію побудовано на засадах використання загальнонаукових, конкретно-наукових і специфічних методів дослідження, зокрема: системний підхід, метод аналізу і синтезу, методи ретроспективного і статистичного аналізу, графічний метод; SWOT- аналіз; економіко-математичне, сценарне і структурне моделювання; метод логічного узагальнення.

Теоретичну і методологічну базу складають наукові положення загальної економічної теорії, теорії споживчої поведінки, теорії мотивації, маркетингу, менеджменту, державного управління.

Отримані результати базуються на використанні законодавчих актів Верховної Ради, Указів Президента, Постанов Кабінету міністрів України, статистичної та звітної інформації міністерств та відомств України, результатів власних досліджень автора.

Наукова новизна отриманих результатів

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в поглибленні теоретичних засад і обґрунтуванні науково-методичних положень і підходів до удосконалення механізму регулювання розвитку сфери послуг в Україні на основі використання методології та інструментарію маркетингу у галузі.

До основних результатів, яким притаманна наукова новизна, слід віднести наступні.

Відповідно до першого завдання в дисертації надано подальшого розвитку систематизації факторів впливу на стан сфери послуг, до яких віднесені: науково-технічний прогрес, гармонізація інтересів виробників і

споживачів товарів і послуг, а також загально-економічні, соціально-демографічні, політико-правові, інституціональні, соціально-культурні і природні фактори (с. 23-25).

В результаті виконання другого завдання розвинуто теоретичні засади державного регулювання сфери послуг в Україні на основі визначення структури загального механізму регулювання, у складі якого виділені бюджетно-фінансовий, економічний, організаційно-правовий і інституціональний механізми і специфічні форми і методи прямого і непрямого регулювання сфери послуг (с. 64).

Результатом виконання третього завдання стало удосконалення напрямів розвитку сфери послуг в Україні, які визначені за результатами SWOT- аналізу і представлені у вигляді маркетингових стратегій: SO – максимізація можливостей і сильних сторін, WO – зменшення слабкостей за рахунок можливостей, ST – розвиток сильних сторін для зменшення загроз, WT – мінімізація слабкостей і загроз (с. 82-83).

Методичні засади визначення чинників розвитку сфери послуг в Україні, засновані на маркетинговому підході, що забезпечує урахування суб'єктивних і об'єктивних факторів формування потреб, виявлення рівня задоволеності потреб за окремими видами послуг на основі життєвих циклів виникнення і задоволення потреби, ефекту інтерференції розвитку послуг (с. 83-100) були удосконалені автором в результаті виконання четвертого завдання дослідження.

При виконанні п'ятого завдання автором розвинутий методичний підхід до прогнозування розвитку сфери послуг в Україні, який передбачає урахування систематизації факторів впливу на розвиток сфери послуг і використання побудованих робіт економетричних моделей розвитку сфери послуг (с. 101-115) для прогнозування за інерційним, помірним і інноваційним сценаріями (с. 131-133).

Виконання шостого завдання дозволило автору удосконалити науково-методичні положення державного регулювання розвитку сфери послуг в

66

Україні на основі визначення системи стратегічних орієнтирів довгострокового розвитку галузі, до яких були віднесені: підвищення інноваційної спрямованості розвитку; техніко-технологічне оновлення галузі; інформаційне й організаційне забезпечення; структурно-інституціональний розвиток; підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу галузі; удосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку (с. 139-157).

Логічним завершенням дисертаційного дослідження стало удосконалення механізму регулювання розвитку сфери послуг в Україні, який, передбачає маркетингове цілепокладання розвитку сфери послуг, визначення засобів реалізації напрямів розвитку (SO-, WO-, ST-, WT-стратегій) у розрізі окремих видів послуг, удосконалення інструментарію окремих механізмів регулювання сфери послуг і застосування програмно-цільового підходу (с. 175-178).

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів

Отримані результати мають теоретичне значення, яке полягає у поглибленні теоретичних положень і обґрунтуванні науково-методичних підходів до удосконалення механізму регулювання розвитку сфери послуг в Україні на засадах концепції маркетингу послуг. Певне значення для теорії має визначений автором життєвий цикл потреби, співвіднесений з життєвим циклом її задоволення, а також виявлення і змістове визначення поняття «інтерферентний розвиток послуг».

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання для розробки програм розвитку галузей сфери послуг на рівні держави і окремих територій і механізмів їх реалізації, що підтверджено довідками Департаменту економічного розвитку Сєвєродонецької міської ради (довідка від 02.10.2013 № 04-10/148); Димитровської міської ради (довідка від 25.09.2013 № 221); Департаменту економічного розвитку Дніпропетровської обласної державної адміністрації (довідка від 16.10.2013

№ 02-10/356). Теоретичні і практичні положення, сформульовані в дисертації, використано в Донецькому державному університеті управління Міністерства освіти і науки України при викладанні дисциплін «Маркетинг послуг» і «Менеджмент у невиробничій сфері» (довідка від 28.10.2013 № 05-13/68). Довідки містяться в додатках до дисертації.

Повнота висвітлення результатів дисертації у наукових публікаціях

За темою наукової роботи опубліковано 15 наукових робіт загальним обсягом 6,88 д.а., з яких особисто автору належить 6,08 д.а., у тому числі: 7 статей в журналах і збірниках наукових праць, що є фаховими з економіки, 5 публікацій у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, 3 публікації у іноземних періодичних виданнях із економіки

Публікації з достатньою повнотою відображають основні положення дисертаційної роботи, автореферат відповідає її змісту.

Дискусійні положення та зауваження та до дисертації

Позитивно оцінюючи отримані результати дослідження, слід відзначити певні дискусійні положення та недоліки.

1. На рисунку 1, с. 21 дисертації, не виділені наукові та науково-технічні послуги на етапі, що передують виробництву.

2. Автором проведено аналіз ролі сфери послуг в економічному розвитку регіонів України (с. 73-75), за результатами якого виділені чотири групи областей за ознакою питомої ваги послуг у виробництві валового регіонального продукту. Однак у подальшому ці результати в дисертації не використовуються, хоча могли б скласти основу диференціації методів і інструментів регулювання сфери послуг на регіональному рівні.

3. Не можна цілком погодитися зі змістом першої та другої частини другого етапу базового алгоритму визначення чинників стану сфери послуг, представлених на рис. 2.7, с. 86. За логікою автора, якщо виникають труднощі з формалізацією впливу чинника, він не визначається як впливовий

і не включаються до системи об'єктивних чи суб'єктивних чинників. На нашу думку, такий чинник має бути врахований у неявному вигляді. В іншому випадку система чинників буде неповною, що може призвести до хибних результатів прогнозування.

4. Механізм реалізації державного контролю за розвитком сфери послуг, представлений на рис. 3.9, с. 176, не містить суб'єкту та об'єкту.

5. На с. 178 дисертації автор пропонує доповнити організаційно-правовий механізм як складову загального механізму регулювання сфери послуг інструментами та важелями розвитку державно-приватного партнерства у сфері надання соціально-значимих послуг. Було б доцільно представити їх детальніше, особливо у галузі охорони здоров'я, культури тощо.

Висловлені зауваження не мають принципового характеру та не знижують загальної позитивної оцінки дисертації.

**Відповідність дисертації нормативним вимогам Положення
про порядок присудження наукових ступенів та присвоєння вченого
звання старшого наукового співробітника**

Дисертація Аракелової Інни Олександрівни на тему: «Удосконалення механізму регулювання розвитку сфери послуг» виконана на високому науково-теоретичному рівні та є самостійною завершеною науковою працею, в якій здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення актуального завдання, яке полягає у поглибленні теоретичних засад і обґрунтуванні науково-методичних підходів до удосконалення механізму регулювання розвитку сфери послуг в Україні на засадах маркетингу у галузі.

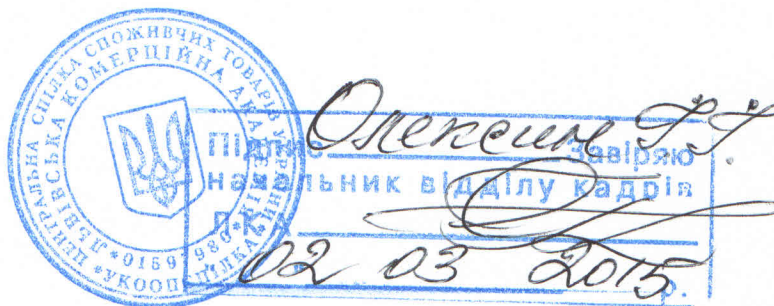
Зміст дисертаційної роботи відповідає обраній темі, паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством і вимогам п.п. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою КМУ № 567 від 24 липня 2013 р., а її автор,

Аракелова Інна Олександрівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:
кандидат економічних наук,
доцент кафедри комерційної діяльності
та підприємництва
Львівської комерційної академії
Центральної спілки споживчих товариств України

 І.І. Олексин

02.03.2015 року

*Відрук з оперативного
внеску секретаріату*

*05 березня 2015
г. 12.10.15
Т. В. Вука*